

STATISTIKOS DEPARTAMENTO
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS GENERALINIO DIREKTORIAUS
Į S A K Y M A S

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO 2003 M. VISUOTINIO SURAŠYMO LAPO PILDYMO
TAISYKLIŲ IR ŪKIŲ APSKAITOS SĄRAŠO PATVIRTINIMO**

2003 m. vasario 28 d. Nr. 45
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1802 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio 2003 m. visuotinio surašymo“ (Žin., 2002, Nr. 112-4997),

T v i r t i n u pridedamus:

1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio 2003 m. visuotinio surašymo lapo pildymo taisykles.
2. Ūkių apskaitos sąrašą.

GENERALINIO DIREKTORIAUS
PIRMOJI PAVADUOTOJA,
L. E. GENERALINIO
DIREKTORIAUS PAREIGAS

VILIJA LAPĖNIENĖ

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Surašymo (toliau – Surašymas) objektas yra ūkis (žemės ūkio valda), technine ir ekonomine prasme vienas vienetas, turintis vieną vadovą ir gaminantis žemės ūkio produktus. Ūkis gali gaminti ir papildomus ne žemės ūkio produktus ir teikti paslaugas.

2. Į surašymo lapą visi duomenys įrašomi pagal birželio 1 d. būklę, išskyrus ūkio darbuotojų. Jų skaičius nurodomas toks, koks buvo per paskutinius dvylika mėnesių (nuo 2002 m. gegužės 31d. iki 2003 m. birželio 1 d.). Į surašymo lapą įrašomi ūkiai, žemės valdoje turintys ne mažiau kaip vieną hektarą žemės ūkio naudmenų (be kitiems asmenims išnuomotos žemės). Jei ūkis žemės valdoje turi mažiau kaip vieną hektarą žemės ūkio naudmenų, surašymo lapas pildomas tik tuo atveju, jei per kalendorinius metus iš žemės ūkio veiklos gautos pajamos sudaro ne mažiau kaip 40 minimalių gyvenimo lygių dydžio sumą (5000 Lt). Ūkiai, turintys iki vieno hektaro žemės ūkio naudmenų ir negaunantys pirmiau nurodyto dydžio pajamų, įrašomi į *Ūkių apskaitos sąrašą*.

3. Surašymą atlieka surašinėtojai. Jie apanko kiekvieną ūkį ir užpildo surašymo lapus. Surašinėtojas, prieš pradėdamas apklausą, turi prisistatyti apklausiamajam ir parodyti Statistikos departamento patvirtintą ir teritorinės statistikos įstaigos vadovo pasirašytą specialų pažymėjimą su nuotrauka.

4. Apklausiant ūkininkaujantį asmenį, o jo nesant jo sutuoktinį ar kitą pilnametį šeimos narį, nereikalaujama atsakymų pagrįsti dokumentais. Tačiau prirėikus, pvz., prašant pasakyti asmens kodą arba nurodyti nuosavos žemės plotus, galima remtis asmens arba žemės nuosavybės dokumentais. Neaiškius klausimus privalo paaiškinti surašinėtojas. Jei ūkininkaujantis asmuo negali nurodyti tam tikrų plotų dydžio, pvz., sodo ar daržovių plotų, tai surašinėtojas gali juos išmatuoti metru ar žingsniais, prieš tai nustatęs žingsnio dydį. Jei tuo metu, kai ūkyje lankosi surašinėtojas, nėra asmenų, galinčių atsakyti į surašymo lapo klausimus, surašinėtojas, prieš tai pranešęs apsilankymo laiką, turi pakartotinai aplankyti ūkį.

Surašymo lapą pildo surašinėtojas. Susitarus surašymo lapą galima palikti užpildyti pačioms žemės ūkio bendrovėms ar kitoms įmonėms. Tokiais atvejais, atsiimdamas surašymo lapą, surašinėtojas vietoje privalo patikrinti, ar į jį įrašyti visi duomenys ir ar jie tikslūs.

5. Ūkį sudaro visi dirbami ar prižiūrimi žemės plotai, gyvasis ir negyvasis inventorių, ūkio darbuotojai. Išnuomoti plotai surašomi tuose ūkiuose, kurie juos nuomojasi. Ūkio žemės plotai gali būti vienoje arba keliose surašymo apylinkėse, keliose seniūnijose ar net skirtingose savivaldybėse. Visi jie surašomi toje surašymo apylinkėje, kurioje gyvena ūkininkaujantis asmuo.

6. Ūkio centru laikoma vieta, kur sutelkti ūkio darbuotojai, gyvasis ir negyvasis ūkio inventorių.

7. Atsakymai į surašymo lapo klausimus įrašomi žodžiais, skaičiais arba pažymimas surašymo lape nurodytas kodas. Rašoma didžiosiomis spausdintinėmis raidėmis į kiekvienai raidei įrašyti skirtą vietą. Neteisingas įrašas užbraukiamas ir virš jo rašoma teisinga raidė, skaičius ar žodis.

8. Pirmojo surašymo lapo pirmajame puslapyje įrašoma: savivaldybės kodas, surašymo skyriaus, instruktoriaus apylinkės ir surašymo apylinkės numeriai. Numerius surašinėtojiui nurodo instruktorius. Pažymima, ar tai pagrindinis (1), ar papildomas surašymo lapas (2). Papildomas surašymo lapas pildomas tuo atveju, kai ūkio žemė yra išsidėsčiusi dviejose ar daugiau savivaldybių.

II. SURAŠYMO LAPO PILDYMAS

9. ŪKIO DUOMENYS

9.1. Ūkio pavadinimas arba ūkininkaujancio asmens vardas, pavardė.

Įrašomas juridinio asmens: žemės ūkio bendrovės, individualios įmonės, akcinės, uždarnosios akcinės bendrovės, ūkinės bendrijos, valstybės ir savivaldybės įmonės, kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) ir pan. – pavadinimas.

Ūkio pavadinimas rašomas visas ir be kabučių. Įmonės teisinė forma žymima tokiomis santrumpomis: AB – akcinė bendrovė; UAB – uždaroji akcinė bendrovė; ŽŪB – žemės ūkio bendrovė; KŽŪB – kooperatinė žemės ūkio bendrovė; K – kooperatyvas; VšĮ – viešoji įstaiga; PĮ – personalinė įmonė; TŪB – tikroji ūkinė bendrija; KŪB – komanditinė ūkinė bendrija; VĮ – valstybės įmonė; SĮ – savivaldybės įmonė. Tarp žodžių eilutėse paliekami tarpai. Keliant žodį į kitą eilutę, brūkšnelis nededamas. Pvz.,

Ž	Ū	B		M	Ė	L	Y	N	A	S	I	S		N	E	V	Ė	Ž
---	---	---	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---

I	S																		
---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

arba

U	A	B		D	E	L	T	U	V	O	S		G	R	Ū	D	A	I
---	---	---	--	---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---	---

Ūkininkaujancio asmens (fizinio asmens, įregistravusio ūkininko ūkį, ir kito žemės naudotojo, neįregistravusio ūkininko ūkio) rašomas vardas ir pavardė.

Jei asmuo oficialiai turi kelis vardus ar kelias pavardes, įrašomi visi. Tarp žodžių eilutėse paliekami tarpai. Jei jų neįmanoma sutalpinti į tam skirtas eilutes, įrašomas asmens nurodytas vardas. Pvz.,

J	O	N	A	S		P	E	T	R	A	S		M	Y	K	O	L	A	S
---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---	---	---

M	A	R	C	I	N	K	E	V	I	Č	I	U	S						
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--

9.2. Ūkio kodas registre.

Įrašomas žemės ūkio bendrovės, individualios įmonės, akcinės, uždarnosios akcinės bendrovės, ūkinės bendrijos, valstybės ir savivaldybės įmonės ir pan. kodas, suteiktas įregistruojant juridinį asmenį.

Įrašomas ūkio, įregistruoto Ūkininkų ūkių registre, kodas. Jis nurodytas Ūkininko ūkio pažymėjimo apačioje ir susideda iš 7 skaičių (negali prasidėti nuliu).

9.3. Asmens kodas.

Įrašomas Lietuvos Respublikoje suteiktas asmens kodas. Pvz.,

3	1	9	1	2	1	4	0	0	5	6
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

9.4. Adresas.

Nurodoma ūkininkaujancio asmens gyvenamoji vieta, o juridinių asmenų – buveinės adresas. Savivaldybės, seniūnijos, kaimo, gatvės pavadinimai rašomi kilmininko linksniu.

Naujai įsteigtos savivaldybės (remiantis Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymu, Žin., 1994, Nr.60-1183; Žin., 1999, Nr. 109-31760) pavadinimas rašomas taip, pvz.,

K	A	Z	L	Ū		R	Ū	D	O	S				
---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---	--	--	--	--

miesto savivaldybės pavadinimas rašomas taip, pvz.,

A	L	Y	T	A	U	S		M					
---	---	---	---	---	---	---	--	---	--	--	--	--	--

rajono savivaldybės pavadinimas rašomas taip, pvz.,

Š	I	R	V	I	N	T	Ū		R				
---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	--	--	--	--

Kaimo vietovėje nurodoma:

- savivaldybė

K	A	U	N	O		R							
---	---	---	---	---	--	---	--	--	--	--	--	--	--
- miestas

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
- seniūnija

B	A	B	T	Ū									
---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--
- kaimas

P	A	N	E	V	Ė	Ž	I	U	K	O			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--

Įrašomas kaimo, miestelio arba viensėdžio pavadinimas, kur reikia rašomas sutrumpinimas:
MSTL – miestelis; VS – viensėdis, pvz.,

Š	I	M	O	N	I	Ū		M	S	T	L		
---	---	---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	--	--

arba

K	A	L	N	Y	N	Ė	L	I	Ū		V	S	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	---	--

- gatvė, namo numeris, buto numeris, telefono numeris (jeigu yra).

Miesto vietovėje nurodoma:

- savivaldybė

V	I	L	N	I	A	U	S		M				
---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	--	--	--	--
- miestas

V	I	L	N	I	U	S							
---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--

Miesto pavadinimas rašomas vardininko linksniu. Jeigu kurių nors duomenų nėra, paliekama tuščia eilutė.

- seniūnija

A	N	T	A	K	A	L	N	I	O				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--
- gatvė

T	A	I	K	O	S								
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--

Įrašomas gatvės pavadinimas, kur reikia rašomas sutrumpinimas: AL – alėja; A – aikštė; PR – prospektas; SKG – skersgatvis; SKV – skveras, pvz.,

N	E	P	R	I	K	L	A	U	S	O	M	Y	B	Ė	S		A			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	--	--	--

P		L	U	K	Š	I	O		P	R				
---	--	---	---	---	---	---	---	--	---	---	--	--	--	--

- namo numeris, buto numeris, telefono numeris.
Įrašomas miesto kodas ir telefono numeris, pvz.,

8	5	6	6	5	3	4	2	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---

arba mobiliojo telefono numeris, pvz.,

8	5	3	7	1	8	4	2	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---

- elektroninis paštas, pvz.,

r	u	g	y	s	@	m	u	m	.	l	t									
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9.5. Ūkio kategorija. Nurodomas ūkio statusas.

Įregistruotas ūkininko ūkis (1) – tai ūkis, nustatyta tvarka įregistruotas Ūkininkų ūkių registre. Toks ūkis neturi juridinio asmens teisių. Ūkininkas yra fizinis asmuo, besiverčiantis žemės ūkio veikla savo vardu įregistruotame ir atstovaujame ūkyje.

Žemės ūkio bendrovė (3) – tai fizinių asmenų pagal Žemės ūkio įmonių turto privatizavimo įstatymą privatizuota buvusi žemės ūkio įmonė arba, sudarius steigimo sandorį, fizinių ir juridinių asmenų įsteigta įmonė. Žemės ūkio bendrove laikoma gamybinei ir komercinei veiklai įsteigta įmonė, kurioje pajamos per ūkinius metus už žemės ūkio produkciją ir suteiktas paslaugas žemės ūkiui sudaro daugiau kaip 50 procentų visų realizavimo pajamų. Bendrovė yra ribotos turtinės atsakomybės juridinis asmuo.

Kooperatinė bendrovė (kooperatyvas) (8) – tai įstatymų nustatyta tvarka fizinių ir (arba) juridinių asmenų įsteigta įmonė, skirta narių ekonominiams, socialiniams ir kultūriniais poreikiams tenkinti. Jos nariai įneša lėšas kapitalui sudaryti, pasiskirsto riziką bei naudą pagal narių prekių ir paslaugų apyvartą su šia bendrove ir aktyviai dalyvauja kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) valdyme. Jei pažymima, kad ūkis yra kooperatinė bendrovė (kooperatyvas), būtina nurodyti jos narių skaičių (6 klausimas).

Kiti žemės naudotojai (9) žymima, jei ūkio kategorijos nėra tarp išvardytų surašymo lape (pvz., neįregistruoti ūkininkų ūkiai, asmeninio ūkio naudotojai, kitų juridinių ir fizinių asmenų ūkiai ir pan.).

9.6. *Ūkininkaujančiu asmeniu* gali būti fizinis asmuo (1), fizinių asmenų grupė (2) ar juridinis asmuo (3), kurio sąskaita ir vardu ūkis (valda) veikia ir kuris juridškai ir ekonomiškai yra atsakingas už ūkį, t.y. prisiima ekonominę ūkio riziką. Ūkininkaujančiam asmeniui valda gali priklausyti nuosavybės teise, jis gali ją nuomoti arba turėti teisę naudotis svetimu ūkiu ir gauti iš to naudą, būti ūkio savininko turto patikėtinis.

Fizinis asmuo (1) žymima, jei ūkininkaujantis asmuo yra vienintelis nepriklausomos valdos naudotojas, nesusijęs su kitomis valdomis bendru valdymu ar panašiais ryšiais. Pvz., sutuoktiniai ar artimi šeimos nariai, kuriems valda kartu priklauso nuosavybės teise arba kurie ją kartu nuomoja.

Fizinių asmenų grupė – tai vienas ar daugiau fizinių asmenų (partnerių), kuriems bendrosios dalinės nuosavybės teise priklauso viena žemės valda arba jie ją nuomoja ar kitaip valdo kartu, arba kartu valdo savo atskiras valdas taip, lyg jos būtų viena valda. Pvz., *fizinių asmenų grupė* (2) žymima, jei keli kaimynai ar broliai bendrai įsigijo techniką ir bendrai dirba žemę arba kartu tvarko ūkį, arba tvarko savo privačius ūkius taip, lyg jie visi sudarytų vieną ūkį.

Juridinis asmuo (3) yra savo pavadinimą turinti įmonė, įstaiga ar organizacija, gali savo vardu įgyti ir turėti teises bei pareigas, būti ieškovu ar atsakovu teisme, kuriam nuosavybės teise priklauso žemės valda arba jis ją nuomoja ar kitaip valdo.

9.7. *Ūkio valdytojas yra* fizinis asmuo, atsakingas už kasdienės gamybinės veiklos organizavimą ūkyje. Paprastai ūkio valdytoju yra ūkininkaujantis asmuo. Jei ūkininkaujantis asmuo yra ir ūkio valdytojas, pereinama prie 10 klausimo.

Tais atvejais, kai ūkininkaujantis asmuo nėra ūkio valdytojas, jis gali įpareigoti valdyti ūkį *sutuoktinį* (2), *šeimos narį* (3) arba samdyti giminystės ryšiais nesusijusį asmenį – *administratorių* (4). Su administratoriumi yra sudaroma darbo sutartis ir už darbą mokamas atlyginimas. Nurodomas ūkio valdytojo vardas, pavardė, asmens kodas (9 klausimas).

Ūkininkaujančio asmens šeimos nariai yra: sutuoktinis arba sugyventinis, sūnus ir/ar dukra, sūnaus ir/ar dukters sutuoktinis ar sugyventinis, vaikaičiai, tėvai, seneliai, broliai ir seserys, jų sutuoktiniai ar sugyventiniai, ūkininkaujančio asmens sutuoktinio broliai, seserys ir jų sutuoktiniai).

9.8. *Ūkio valdytojo duomenys.*

Ūkio valdytojo vardas ir pavardė įrašomi laikantis pirmiau pateiktų vardo ir pavardės rašymo nurodymų.

Visi juridiniai asmenys turi atsakyti į šį klausimą.

9.9. *Gamybos tikslas.*

Parduoti (1) žymima, jei visa arba didesnė pagamintų produktų dalis skiriama parduoti.

Likutį parduoti (2) žymima, jei didesnė gautų produktų dalis sunaudojama ūkyje, o parduodamas tik produktų likutis.

Tik savo reikmėms (3) žymima, jei visi gauti produktai sunaudojami ūkyje.

9.10. *Ar tvarkoma ūkio veiklos buhalterinė apskaita?*

Apskaita – tai nuoseklus įmonės ar ūkio atliktų ūkinių operacijų fiksavimas ir jų analizė, būsimos veiklos prognozavimas. Apskaita gali būti dvejybinė ir supaprastinta.

Apskaitos būdas, kai kiekviena operacija užfiksuojama ne mažiau kaip dviejose sąskaitose (debete ir kredite), vadinama dvejybine apskaita.

Apskaitos būdas, kai kiekviena operacija apskaitos žurnaluose fiksuojama tam skirtose skiltyse (pažymima operacijos data, turinys ir suma), vadinama supaprastinta apskaita.

Jei ūkyje yra tvarkoma kokia nors apskaita, rašoma (1), jei ne – (2). Nelaikoma, kad tvarkoma ūkio buhalterinė apskaita, jei ūkininkas sąsiuvinyje pasižymi parduotą produkcijos kiekį, gautas pajamas ir pan.

9.11. *Ar ūkio veiklai tvarkyti naudojate kompiuterį?*

Jei ūkio veiklai tvarkyti naudojamas kompiuteris, rašoma (1), jei ne – (2).

9.12. *Ar esate kooperatyvo narys?*

Jei ūkininkaujantis asmuo yra kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) narys, rašoma (1) ir nurodomas kooperatyvų skaičius (14 klausimas), jei nėra, rašoma (2) ir pereinama prie 15 klausimo.

9.13. *Ar ūkis yra mažiau palankioje ūkininkauti vietovėje?*

Jei ūkis yra mažiau palankioje ūkininkauti vietovėje, rašoma (1). Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. sausio 7 d. įsakymu Nr.4 patvirtintas mažiau palankių ūkininkauti vietovių sąrašas (1 priedas), atsižvelgiant į specifines Lietuvos vietovių sąlygas ir siekiant išsaugoti kaimo bendruomenes bei kraštovaizdžius, užtikrinti nepertraukiamą žemės ūkio paskirties žemės naudojimą.

Jei mažiau palankiai ūkininkauti vietovei priklauso tik dalis ūkio žemės, ūkis šiai kategorijai priskiriamas tik tuo atveju, jei mažiau palankioje ūkininkauti vietovėje yra daugiau kaip pusė ūkio žemės.

9.14. *Ar ūkyje taikomi ekologinio ūkininkavimo metodai?*

Ekologinis žemės ūkis – ūkininkavimo sistema, kuria siekiama išauginti ekologiškus žemės ūkio produktus nenaudojant sintetinių trąšų, pesticidų ir augimo stimuliatorių.

Jei ūkis atitinka ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus (turi ekologinio ūkio ar pereinamojo laikotarpio į ekologinį ūkį sertifikata), rašoma (1) ir nurodomas plotas, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, ir/arba plotas, kuris rengiamas ūkininkauti ekologiškai (pereinamasis laikotarpis), ir įrašomi gyvulininkystės ekologinio ūkininkavimo metodai. Jei ekologinio ūkininkavimo metodai ūkyje netaikomi, rašoma (2) ir pereinama prie B skyriaus *Ūkio žemė*.

Ištisinis ekologinis ūkininkavimas (1) žymima, jei ūkis atitinka gyvulininkystės ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus (gyvulių laikymas; pašarai turi būti išauginti ekologinės gamybos metodais ir pan.);

Taikomi iš dalies (2) žymima, jei įprastinio ūkio gyvulių bandos pervedamos į ekologinę sistemą, laikantis nustatytų ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimų (pereinamasis laikotarpis);

Netaikomi (3) žymima, jei ūkyje taikomi augalininkystės, bet netaikomi gyvulininkystės ekologinio ūkininkavimo metodai.

10. ŪKIO ŽEMĖ

Pažymima, kiek ūkininkaujantis asmuo savo ūkyje birželio 1 d. turi nuosavos, nuomojamos ar kitaip valdomos žemės. Išnuomoti plotai surašomi tuose ūkiuose, kurie juos nuomojasi.

Jei žemė yra skirtingose savivaldybėse, pildomi atskiri surašymo lapai. Antro ar paskesnio surašymo lapo pirmajame puslapyje pažymima, kad tai *papildomas surašymo lapas*, t.y. įrašoma (2), atsakoma į 1–5 surašymo lapo klausimus ir pereinama prie B skyriaus *Ūkio žemė*.

Ūkio žemė paskirstoma pagal seniūnijas ir kiekvienos seniūnijos žemės plotai nurodomi atskiroje skiltyje. 2 skiltyje įrašoma seniūnija, kurioje yra ūkio centras. Jei ūkio žemė yra daugiau nei keturiose seniūnijose, pildomas priedas *Ūkio žemė*.

Jei ūkio žemė yra keliuose vienos seniūnijos kaimuose, tai tie žemės plotai sudedami. Skiltyje *Plotas, iš viso* nurodomas bendras visose seniūnijose esančios žemės plotas.

100 eil. *Daržai*. Tai namų valdoje esantys daržai, sodai ir kolektyviniai sodai. Juose dažniausia auginami augalai vartoti sau. Parduodami tik atsitiktiniai, pertekliniai produktai. Jei nėra išskirtas namų valdos plotas, ši eilutė nepildoma.

101 eil. *Ariama žemė*. Tai nuolat dirbami plotai, naudojami arba tinkami naudoti žemės ūkio augalams auginti, įskaitant daugiamečių žolių pasėlius, įrengtų kultūrinių ganyklų plotus (iki 5 metų) ir pūdymus (juoduosius ir sideralinius).

Ariamą žemę (101 eil.) sudaro apsėti ar apsodinti plotai (193 eil.) ir pūdymai (196 eil.).

Norint atskirti ariamą žemę nuo daugiamečių sodinių plotų, pievų ir natūralių ganyklų, yra naudojamas penkerių metų slenkstis. Tai reiškia, kad ariama žeme nėra laikomas žemės plotas, jei tie patys augalai jame auginami penkerius metus ir ilgiau, t.y. neatsėjami seni ir neužsėjami nauji augalai.

Tam tikri daržovių, dekoratyvinių arba techninių augalų (pvz., šparagų, rožių, dėl savo žiedų ar lapų auginamų dekoratyvinių krūmų, braškių, apynių ir pan.) plotai priskiriami ariamai žemei, net jei jie auga toje pačioje žemėje ilgiau kaip penkerius metus.

102 eil. *Kultūrinės ganyklos*. Tai penkerių metų ir senesnės pagerintos žemės ūkio naudmenos gyvuliams ganyti. Jos įrengiamos gerinant natūraliąsias ganyklas arba sėjant specialius žolių mišinius pradedamose įdirbti žemėse, juos kasmet tręšiant, kai kur ir laistant. Tipiškas kultūrinių ganyklų sėjamas žolynas – baltųjų dobilų, pievinės miglės, šunažolės, tikrojo eraičino ir motiejukų mišinys.

103 eil. *Pievos ir natūralios ganyklos*. Tai plotai, apaugę natūraliomis daugiametėmis pašarinėmis žolėmis, naudojami arba tinkami naudoti šienauti ar gyvuliams ganyti.

Vienmečių žolių plotai ar pūdymai, kuriuose ganomi gyvuliai, priskiriami ne prie ganyklų, bet prie ariamos žemės. Miške šienaujamas ar ganomas plotas prie pievų ir ganyklų nepriskiriamas.

104 eil. *Sodai ir uogynai*. Tai žemės plotai, užsodinti vaismedžiais ir vaiskrūmiai (obelimis, kriaušėmis, slyvomis, vyšniomis, trešnėmis, serbentais, agrastais, aronijomis, svarainiais ir kt.), kurie užima plotą ilgą laiką ir duoda derlių kelerius metus. Sodai gali būti ištisiniai su mažais tarpais tarp medžių arba neištisiniai su dideliais tarpais.

Ūkių parkai, žemės plotai, apsodinti dekoratyviniais medžiais, vejose, gėlių darželiai laikomi poilsio vieta ir nurodomi 113 eilutėje *Kita žemė*.

105 eil. *Medelynai*. Tai jaunų, atvirame lauke auginamų, sumedėjusių augalų, skirtų vėliau persodinti, plotai: vaismedžių, vaiskrūmių, dekoratyvinių augalų, miško medžių medelynai (neįskaitant auginamų miškingoje vietovėje pačio ūkio reikmėms).

106 eil. *Kiti daugiamečiai augalai*. Tai specialiai įveisti karklų, nendrių, vikšrių, meldų, augalų, skirtų pynimui ar audimui, plotai.

107 eil. *Prekiniai šiltnamiai*. Šiltnamiais yra laikomi statiniai su stacionariais ar nuimamais apsauginiais dangalais, kuriuose augalai auginami visą augimo laikotarpį arba didžiąją jo dalį. Ant žemės plėvele uždengti plotai, plastiko gaubtai, į kuriuos negali įeiti žmogus, prekiniais šiltnamiais nelaikomi.

Prekiniuose šiltnamiuose auginami augalai parduoti (likutis gali būti suvartojamas ūkininkaujančio asmens ar jo šeimos narių reikmėms).

Jeigu prekiniuose šiltnamiuose derlius išauginamas kelis kartus, nurodomi tik vieno derliaus plotai. Jei šiltnamis yra kelių aukštų, nurodomas tik apatinio aukšto plotas.

108 eil. *Naudojamos žemės ūkio naudmenos*. Daržų (100 eil.), ariamos žemės (101 eil.), kultūrinių ganyklų (102 eil.), pievų ir natūralių ganyklų (103 eil.), daugiamečių augalų (104, 105, 106 eil.) ir šiltnamių (107 eil.) plotai.

109 eil. *Nenaudojamos žemės ūkio naudmenos*. Plotas, anksčiau naudotas kaip žemės ūkio naudmenos, pastaraisiais metais nederbamas dėl ekonominių, socialinių ar kitų priežasčių (ūkininkaujančio asmens liga, nenaudinga auginti ir pan.) ir nenaudojamas sėjomainos sistemoje. Neįskaičiuojami parkai, pievelės, pūdymai.

110 eil. *Miškai*. Mišku laikomi ne mažesni kaip 0,1 hektaro žemės plotai, apaugę medžiais, kurių aukštis natūralioje augavietėje brandos amžiuje siekia ne mažiau kaip penkis metrus, kita miško augalija, išretėję ar dėl žmogaus veiklos bei gamtinių veiksnių laikinai netekę augalijos buvusio miško plotai (kirtavietės, žuvę medelynai, degavietės ir kt.). Miškams taip pat priskiriami žemės plotai, kuriuose įveistas miškas (neatsižvelgiant į medžių aukštį), medelynai, daigynai, miško sėklinės plantacijos, žvėrių pašarų aikštelės, medienos sandėliavimo aikštelės ir pan.

Laukuose, pakelėse, prie vandens telkinių, miestuose ar gyvenvietėse augančių medžių grupės, siauros (iki 10 metrų pločio) medžių juostos, gyvatvorės, pavieniai medžiai ir krūmai, miestuose ir kaimo vietovėse esantys žmogaus įveisti parkai mišku nelaikomi. Šie plotai nurodomi 113 eilutėje *Kita žemė*.

111 eil. *Vandenys*. Vandeniomis laikomi vidaus paviršinio vandens telkiniai: ežerai, upės, upeliai, tvenkiniai, kanalai, didesnės kaip 0,04 hektaro kūdros. Paviršinio vandens telkinys – žemės reljefo įdaba, nuolat arba periodiškai užpildyta tekančiu ar stovinčiu vandeniu.

112 eil. *Iš jų įžuvinti vandens telkiniai*. Nurodomas vandens telkinio, įrengto žuvims auginti ir veisti, plotas.

113 eil. *Kita žemė*. Tai plotai, tiesiogiai nenaudojami produktų gamybai, bet būtini ūkio veiklai (žemė po pastatais, keliai ir kt.); žemės ūkio produktų gamybai netinkami plotai (statūs kalvų šlaitai, skardžiai, pelkės, raistai, durpynai, krūmynai ir kt.); poilsiui skirti želdiniai (parkai, pievelės ir kt.).

114 eil. *Visas žemės plotas*. Tai naudojamos (108 eil.) ir nenaudojamos (109 eil.) žemės ūkio naudmenos, miškai (110 eil.), vandenys (111 eil.) ir kita žemė (113 eil.).

115 eil. *Melioruoti plotai*. Tai žemės sklypai, kuriuose dirvožemio vandens režimas sureguliuotas įrengtomis drenažo sistemomis ar iškastais grioviais. Nurodomi melioruoti ūkyje naudojamų (108 eil.) ir nenaudojamų (109 eil.) žemės ūkio naudmenų plotai.

117 eil. *Drėkinami plotai*. Tai žemės sklypai, kuriuose įrengtos dirvožemio drėkinimo (augalų lietimo) sistemos. Nurodomas maksimalus plotas, kurį galima drėkinti naudojant ūkio turimus įrenginius ir vandens kiekį. Neįskaičiuojami drėkinamų augalų po stiklu (107 eil.) ir daržų (100 eil.) plotai.

10.1. Ūkio žemės skirstymas.

Ūkyje naudojamos žemės plotas (1 skl.) ir naudojamos žemės ūkio naudmenos (2 skl.) skirstomos į privačią, nuomojamą ir kitokią nei dvi nurodytosios žemę.

120 eil. *Privati žemė*. Tai žemė, kuriai yra išduotas nuosavybės dokumentas ar priimtas sprendimas grąžinti nuosavybę savininkui su teise valdyti jam priklausančią žemę, ja naudotis ir disponuoti. Ši žemė gali būti susigrąžinta arba gauta kaip nuosavybė neatlygintinai pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą, įsigyta iš valstybės pagal Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymą, įsigyta iš kitų piliečių įstatymo nustatyta tvarka, paveldėta pagal įstatymą arba testamentą.

121 eil. *Nuomojama iš valstybės žemė*. Tai žemė, kurią ūkininkaujantis asmuo nuomoja iš valstybės (pvz., žemės ūkio bendrovių žemė, asmeninių ūkių žemė ir kt.).

122 eil. *Nuomojama iš privačių asmenų žemė*. Tai žemė, kurią ūkininkaujantis asmuo už iš anksto nustatytą nuomos mokesťį (pinigais, natūra ar kitaip) pagal (rašytinį ar žodinį) nuomos susitarimą nuomoja iš kitų asmenų.

123 eil. *Kitokia nei dvi nurodytosios*. Tai ūkio dirbama, bet oficialiai neįregistruota žemė (pvz., apleistų valdų plotai, niekam nesuteikta ir neišnuomota žemė ir kt.).

10.2. *Apsėti ar apsodinti plotai*.

Žemės ūkio augalų pasėliai – tai ariamos žemės dalis, kurią užima pasėti ar apsodinti augalai einamųjų metų derliui.

Pagal ūkinę reikšmę skiriami javai, ankštiniai augalai grūdams, bulvės, daržovės, techniniai ir pašariniai augalai.

150–161 eil. nurodomi grūdams auginamų javų plotai. Javai, nupjauti nesubrendę, atsižvelgiant į jų panaudojimą, įrašomi į 188 eil. *Silosiniai augalai* arba į 189 eil. *Vienmetės žolės*.

160 eil. *Kukurūzai grūdams*. Nurodomi grūdams skirti plotai. Neįskaitomi kukurūzų, skirtų silosui gaminti, plotai. Jie įrašomi į 187 eil. *Kukurūzai silosui*.

162–166 eil. nurodomi ne mišiniuose grūdams auginamų ankštinių augalų (žirnių, pašarinių pupų, lubinų, vikių, lęšių) plotai. Ankštiniai augalai, nupjauti nesubrendę ir sušerti gyvuliams, įrašomi į 189 eil. *Vienmetės žolės* arba į 188 eil. *Silosiniai augalai*.

Žirnių, pupų, pupelių, skirtų perdirbti arba maistui, plotai nurodomi 182 eil. *Lauko daržovės*.

167 eil. *Kiti ankštiniai*. Nurodomi seradėlių, peliuškų, ankštinių augalų mišinių ir kiti plotai grūdams.

Pramoniniai augalai. Augalai, paprastai neparduodami tiesiai vartoti, kadangi prieš galutinį vartojimą juos reikia perdirbti pramoniniu būdu.

168 eil. *Linai pluoštui*. Tai dažniausiai pluošto gamybai auginamų *Linum usitatissimum L* veislės linų plotai, (esant palankioms sąlygoms gali būti nuimtas ir sėmenų derlius).

169 eil. *Linai sėmenims*. Nurodomi specialių rūšių linų (Lirina, Olinette, Barbara, Gold Merchant ir pan.), auginamų tik sėmenims, plotai.

172 eil. *Kiti aliejiniai augalai*. Nurodomi neišvardytų, bet ūkyje auginamų aliejinių augalų plotai (pvz., garstyčios, aliejiniai ridikai ir kt.).

176 eil. *Aromatiniai, medicininiai ir prieskoniniai augalai*. Nurodomi kalendrų, medetkų, snapučių, ramunėlių, jazminų, mairūnų, melisų, mėtų, muskatinių šalavijų, pankolių, bazilikų, levandų, valerijonų ir kitų augalų, įskaitant ankstesnių metų, jei augalai daugiamečiai, plotai.

177 eil. *Kiti pramoniniai augalai*. Nurodomi neišvardyti, bet ūkyje auginami pramoniniai augalai (pvz., sojos, saulėgražos ir kt.).

178 eil. *Ankstyvosios bulvės*. Nurodomi ankstyvųjų veislių bulvių plotai.

179 eil. *Sėklinės bulvės*. Nurodomi veislinių bulvių, skirtų sėklai, plotai.

180 eil. *Kitos*. Nurodomi maistui ir perdirbti auginamų bulvių (įskaitant atrenkamas sėklai, pašarui) plotai.

181 eil. *Braškės*. Nurodomi ariamoje žemėje auginamų braškių plotai.

182 eil. *Lauko daržovės*. Nurodomas daržovių, auginamų atvirame grunte ar po dangą, plotas.

183 eil. *Gėlės ir dekoratyviniai augalai*. Nurodomi gėlių (tulpių, kardelių ir pan.), dekoratyvinių augalų, auginamų atvirame grunte ar po dangą, plotai. Darželiuose auginamų augalų plotai nenurodomi.

184 eil. *Cukriniai runkeliai*. Nurodomi cukrinių runkelių, skirtų cukraus pramonei ir alkoholio gamybai, plotai. Pašarui skirtų cukrinių runkelių plotai nurodomi 185 eil. *Pašariniai šakniavaisiai*.

185 eil. *Pašariniai šakniavaisiai*. Nurodomi paprastųjų ir puscukrinių runkelių, skirtų pašarui, plotai.

186 eil. *Augalai sėkloms ir daigai*. Nurodomi plotai, kuriuose auginami augalai sėkloms ir daigai parduoti, neįskaitant javų, ankštinių ir aliejinių augalų. Čia nurodomi svogūnų, kopūstų, morkų, burokėlių ir kitų daržovių, cukrinių runkelių, pašarinių šakniavaisių, vienmečių ir daugiamečių žolių plotai, skirti sėkloms ir/ar daigams išauginti.

188 eil. *Silosiniai augalai*. Nurodomi saulėgražų, lubinų, pupų, mišinių ir kitų augalų, auginamų silosui gaminti, plotai.

189 eil. *Vienmetės žolės*. Nurodomi vienmečių žolių žaliajam pašarui ir šienai ir nesubrendusių grūdinių augalų plotai.

190–192 eil. nurodomi daugiamečių žolių iki penkerių metų: liucernos (190 eil.), dobilų, jų mišinių (191 eil.), kitų žolių (192 eil.) – plotai.

192 eil. *Kitos daugiametės žolės*. Nurodomi kultūrinių ganyklų iki penkerių metų ir neišvardytų daugiamečių žolių plotai.

193 eil. *Iš viso*. Nurodomas bendras apsėtas ar apsodintas plotas.

196 eil. *Pūdymai*. Pūdymas – tai sėjomainos laukas, per visą augalų vegetacijos laikotarpį arba nemažą jo dalį neapsėtas. Paprastai jis paliekamas pailsėti vienerius ūkinius metus. Pūdymu paprastai laikoma: tuščia žemė be augalų; žemė su savaimė augančiais augalais, kuriuos galima naudoti kaip pašarą ar užarti; žemė, užsėta sideraliniais augalais. Dažniausiai šis sėjomainos laukas rengiamas žiemkenčių sėjai.

197 eil. *Iš jų sideraliniai*. Sideralinis pūdymas – sideraliniais augalais (sideratais) apsėtas plotas. Sideratais vadinami augalai, auginami ne produkcijai, bet dirvos derlingumui pagerinti. Šie augalai užariami žaliajai trąšai.

Prekiniai šiltnamiai. Nurodoma, kiek 107 eil. 1 skiltyje nurodyto ploto atskirai užima daržovės, kiek gėlės, dekoratyviniai augalai ir jų daigai.

209 eil. *Grybai*. Grybai, auginami specialiai pastatytuose ir grybams auginti pritaikytuose statiniuose. Nurodomas grybams auginti skirtų lysvių, maišų ar kito paviršiaus plotas (m²). Jei grybų derlius išauginamas kelis kartus, nurodomi tik vieno derliaus plotai.

10.3. *Sodai ir uogynai*.

Jei 104 eil. 1 skiltyje nurodytas sodų ir uogynų plotas yra ne mažesnis kaip 50 arų, tuomet vaismedžiai ir uogakrūmiai paskirstomi pagal jų rūšis, jei plotas mažesnis, pereinama prie 22 klausimo.

10.4. *Lauko daržovės*.

Jei 182 eil. nurodytas lauko daržovių plotas yra ne mažesnis kaip 50 arų, tuomet daržovės paskirstomos pagal jų rūšis, o jei plotas mažesnis, pereinama prie C skyriaus *Gyvuliai ir paukščiai*.

11. GYVULIAI IR PAUKŠČIAI

Gyvuliai ir paukščiai surašomi pagal birželio 1 d. būklę. Surašomi ir tie gyvuliai bei paukščiai, kurie buvo paskersti ar parduoti po birželio 1d. Po birželio 1 d. atvesti gyvulių prievaisiai, pirkti gyvuliai ir paukščiai nesurašomi.

Surašomi gyvuliai, surašymo metu esantys ūkyje ar už jo ribų (bendroje ganykloje, ganomi kitoje valdoje, laikinai išvežti ir pan.). Naminiai gyvuliai, išskyrus arklius, nenaudojami gamyboje arba pajamas duodančioje veikloje, t.y. naudojami tik ūkininkaujancio asmens šeimos pramogoms, nesurašomi. Gyvuliai įrašomi atskirai pagal rūšį, amžių ir lytį.

Galvijai. 300–305 eil. galvijai paskirstyti pagal amžiaus grupes. Skiriamos trys amžiaus grupės: iki vienerių metų, nuo vienerių iki dvejų metų, dvejų metų ir daugiau. Kiekviena amžiaus grupė dar dalijama į grupes pagal lytį.

Gyvuliai, kuriems surašymo momentu suėjo lygiai metai, priskiriami grupei *nuo vienerių iki dvejų metų*.

305 eil. *Dvejų ir daugiau metų telyčios* nurodomos dvejų metų ir vyresnės telyčios, įskaitant veršingas. Jei telyčia gegužės 31 d. apsiveršiavo, ji priskiriama melžiamų karvių grupei ir įrašoma į 306 eil.

306 eil. *Melžiamos karvės*. Karvės, auginamos pirmiausia tik dėl maistui skirtu pieno arba jo perdirbimo į pieno produktus. Čia įtraukiamos ir skersti parinktos melžiamos karvės (penimos ar nepenimos) nuo paskutinės laktacijos iki skerdimo. Nesiveršiusios telyčios (veršingos), neatsižvelgiant į jų amžių, į karvių grupę neįtraukiamos.

307 eil. *Žindinės karvės*. Nurodomos karvės dėl savo veislės ar ypatingų savybių laikomos tik dėl veršelių ir kurių pienas nenaudojamas maistui ar perdirbti. Tai mėsinės arba mišrūnės karvės, kurių pagrindinė paskirtis – vesti veršelius mėšai.

308 eil. *Kitos karvės*. Nurodomos kitos skersti auginamos karvės (penimos ar nepenimos prieš skerdimą) ir visos kitos karvės, neįtrauktos į melžiamų ir žindinių karvių grupę.

Kiaulės. 310–313 eil. kiaulės paskirstytos į keturias grupes.

310 eil. *Paršeliai iki 20 kg.* Nurodomi paršeliai, kurių gyvasis svoris mažesnis kaip 20 kg arba jaunesni kaip 2 mėnesių.

311 eil. *Penimos kiaulės.* Tai mėšai auginamos kiaulės, kurių svoris didesnis kaip 20 kg, įskaitant išbrokuotas paršavedes ir kuilius, kurių svoris 50 kg ir didesnis.

312 eil. *Paršavedės.* Veislinės kiaulės, kurių svoris 50 kg ir didesnis, arba keturių mėnesių ir vyresnės pagrindinės bandos paršavedės, laikomos bandai atnaujinti, pakaitinės paršavedės apsiparšiusios pirmą kartą, sukergtos jaunos kiaulaitės (pakaitinės kiaulaitės) prievaisiams vesti, pakaitinės kiaulaitės, kurios dar nėra sukergtos. Išbrokuotos paršavedės neįtraukiamos.

313 eil. *Kitos kiaulės.* Nurodomi veisliniai kuiliai.

Arkliai. 315–318 eil.

Čia nurodomi darbiniai arkliai, jojimo, lenktynių žirgai ir ūkininkaujančio asmens šeimos pramogoms skirti arkliai.

315 eil. *Kumeliukai.* Nurodomi iki trejų metų amžiaus kumeliukai.

316 eil. *Darbinės kumelės.* Tai trejų metų ir vyresnės kumelės veislei ir ūkio darbams dirbti.

317 eil. *Darbiniai arkliai.* Tai trejų metų ir vyresni arkliai veislei ir ūkio darbams dirbti.

318 eil. *Sportiniai žirgai.* Nurodomi jojimo, lenktynių žirgai ir ūkininkaujančio asmens šeimos pramogoms skirti arkliai.

Avys. 320–321 eil.

320 eil. *Ēriavedės.* Nurodomos visos apsiėriavusios ir išbrokuotos avys, įskaitant vienerių metų ir vyresnes jaunikles.

321 eil. *Kitos.* Nurodomos visos kitos avys, išskyrus ėriavedes. Čia įrašomi ėriukai iki vienerių metų ir avinai.

Ožkos. 323–324 eil.

323 eil. *Vedeklės.* Ožkų patelės, turėjusios jauniklių, įskaičiuojant vienerių metų jaunikles, vyresnes ir išbrokuotas ožkas.

324 eil. *Kitos.* Nurodomos visos kitos, išskyrus vedekles. Čia įrašomi ožkiukai iki vienerių metų ir ožiai.

Paukščiai. 326–335 eil.

326 eil. *Viščiukai broileriai.* Nurodomas mėšinių veislių broilerių ir vištų, auginamų mėšos gamybai, skaičius.

327 eil. *Vištos dedeklės.* Tai vištos, auginamos kiaušinių gamybai. Įskaičiuojamos augančios, dar nepradėjusios dėti kiaušinių 5 mėnesių ir vyresnės jauniklės ir išbrokuotos vištos dedeklės. Čia įrašomi ir veisliniai gaidžiai.

328 eil. *Kitos vištos.* Nurodomi viščiukai iki 5 mėnesių (neįskaitant viščiukų broilerių) ir kiti gaidžiai (neįtraukti 327 eil.).

329, 330, 331, 332, 333, 334, 335 eilutėse įrašomi visi paukščiai (ir suaugę, ir jaunikliai).

Pvz., 329 eil. *Žąsų* nurodomas bendras žąsiukų, žąsinų ir žąsų skaičius.

335 eil. *Kiti paukščiai*. Nurodomi neišvardyti, bet ūkyje auginami paukščiai (pvz., perlinės vištaitės, balandžiai ir kt.).

Triušiai. 340–341 eil.

340 eil. *Patelės*. Nurodomos visos patelės prievaisiams vesti.

341 eil. *Kiti*. Nurodomi patinai, neveislinės patelės (neįrašytos į 340 eil.) ir jaunikliai.

Kailiniai žvėreliai. 345–349 eil.

345–349 eilutėse nurodomas bendras suaugusių žvėrelių ir jauniklių skaičius.

Bitės.

351 eil. *Iš viso bičių šeimų*. Nurodomas medaus gamybai laikomų bičių šeimų skaičius.

12. TRAKTORIAI, MAŠINOS IR ĮRENGINIAI

Surašomi birželio 1d. ūkyje turimi ar laikinai išnuomotai traktoriai, mašinos ir įrenginiai.

Jei traktoriai, mašinos ir įrenginiai bendrosios nuosavybės teise priklauso dviem ar daugiau savininkų, 2 skiltyje *Iš jų bendrosios nuosavybės* nurodomas traktorių, mašinų ar įrenginių skaičius, o 3 skiltyje – bendrasavininkų, kuriems jie priklauso, skaičius.

Surašoma ir išperkamosios nuomos (lizingo) būdu įsigyta technika, neatsižvelgiant į tai, kad ji dar neišpirkta.

Neišvardytos mašinos, įrenginiai ir padargai (pvz., arkliniai plūgai, akėčios, vežimai ir kt.) nesurašomi.

4 skiltyje *Iš viso* nurodomas žemės ūkio technikos, pagamintos 1995 m. ir vėliau, skaičius. Jeigu asmeniui sunku pasakyti pagaminimo metus ar kuriai galingumo grupei priklauso traktorius, rekomenduojama pažiūrėti į techninį sąrašą.

Traktoriai.

Traktoriai – tai savaeigės ratinės arba vikšrinės mašinos prie jų prikabintoms, pakabintoms, primontuotoms žemės ūkio, statybos, melioravimo, transporto ir kt. mašinoms varyti. Vienas mašinas traktoriai traukia arba stumia, kitų mašinų darbo dalis varo traktorių darbo velenai. Traktoriai, naudojami vien tik miškininkystėje, statybose, grioviams kasti, keliams tiesti ir pan., neįskaičiuojami.

1 kilovatas (1 kW) = 1,36 arklio galios (AG)

Eil. Nr.	Galingumas, kW	Galingumas, AG	Traktorių markės
400	iki 40	iki 54	T-16, T-25, T-40, RS-09
401	40-< 60	54-< 82	MTZ-50, MTZ-80, MTZ-82, T-70S, T-74
402	60-< 100	82-< 136	DT-75M, MTZ-920, MTZ-952, MTZ-1025
403	100-< 180	136-< 245	T-150, T-130, T-150K
404	180 ir galingesni	245 ir galingesni	K-701

12.1. Ar naudojote kitų ūkių ar bendrovių techniką?

Šiuo klausimu siekiama išsiaiškinti, ar ūkis turi pakankamai nuosavos technikos ūkio darbams dirbti, ar papildomai per paskutinius 12 mėnesių nuomojo ar pagal abipusės paramos susitarimą naudojo

kitų ūkių, bendrovių, kooperatinių bendrovių techniką. Jeigu ūkis neturi technikos, į šį klausimą atsakyti nereikia.

13. ŪKINIAI PASTATAI

Surašomi birželio 1 d. ūkyje naudojami pastatai. Naujai statomi pastatai įrašomi tuo atveju, jei jiems uždengtas stogas. Nuomojami pastatai surašomi tame ūkyje, kuris jais naudojasi.

500–508 eilutėse nurodomi pastatai, skirti gyvuliams ir paukščiams laikyti: veršidės, karvidės, kiaulidės, avidės, arklidės, paukštidės ir mišrios paskirties pastatai.

500 eil. *Veršidės*. Tai specialiai veršeliams ir penimiems galvijams laikyti pastatyti ar tam tikslui pritaikyti ūkiniai pastatai.

501 eil. *Karvidės*. Tai specialiai melžiamoms karvėms laikyti pastatyti ar tam tikslui pritaikyti tvartai, kuriuose įrengti melžimo įrenginiai.

503 eil. *Kiaulidės*. Tai specialiai paršeliams, paršavedėms, penimoms kiaulėms laikyti pastatyti ar tam tikslui pritaikyti ūkiniai pastatai.

Atskirus pastatus įvairiems gyvuliams ir paukščiams laikyti (500–505 eil.) paprastai turi ūkiai, kurie specializuojasi auginti gyvulius ar paukščius. Mažesni ūkiai, turintys nedaug įvairių gyvulių ir paukščių, dažniausiai laiko juos viename pastate.

Pastatų plotas nurodomas kvadratiniais metrais (m²), išskiriami pastatai, *pastatyti iki 1991 m.* (1 skl.), ir *pastatyti, rekonstruoti 1991m. ir vėliau* (2 skl.).

509 eil. *Garažai*. Tai specialiai pastatyti ar tam tikslui pritaikyti pastatai traktoriams, kombainams, kitoms mašinoms ir įrenginiams saugoti.

510 eil. *Technikos remonto ir techninės priežiūros dirbtuvės*. Tai dirbtuvės, įrengtos remontuoti ir techniškai prižiūrėti traktorius, mašinas ir įrenginius.

Saugyklos. Tai specialiai grūdams, bulvėms, daržovėms ir vaisiams ilgesnį laiką saugoti pastatyti ar tam tikslui pritaikyti pastatai.

13.1. Ar ūkis turi mėšlo kaupyklų?

Jei ūkyje yra įrengtos specialios mėšlo laikymo vietos, atitinkančios aplinkosaugos reikalavimus, rašoma (1) ir nurodoma, kokios ir kokio dydžio, jei ne, rašoma (2) ir pereinama prie F skyriaus *Ūkio darbuotojai*.

Kraikinis mėšlas – tai naminių gyvulių kietosios ir skystosios išmatos ir kraikas. Suslėgtas ir drėgnas jis laikomas mėšlidėse, tvartuose ir rietuvėse. Dengtose arba nedengtose rietuvėse laikomas mėšlas dažniausiai dedamas ant nepralaidaus paviršiaus su rezervuaru nuotėkoms.

Skystas mėšlas – tai naminių gyvulių šlapimas ir išmatos (su kraiku arba be jo). Jis paprastai susidaro mechanizuotose fermose, gyvulininkystės kompleksuose patalpas valant vandens čiurkšlėmis.

Srutos daugiausia susideda iš gyvulių šlapimo ir mėšlo irimo produktų.

Skystas mėšlas ar srutos dažniausiai laikomos dengtuose arba nedengtuose nepralaidžiuose rezervuaruose arba specialiai išklotose talpyklose, nepraleidžiančiose nuotėkų į žemę.

Maksimali kaupimo trukmė. Nurodoma, per kiek mėnesių pripildomos mėšlo kaupyklos.

14. ŪKIO DARBUOTOJAI

14.1. *Ūkio darbuotojų skaičius (nuo 2002 m. gegužės 31 d. iki 2003 m. birželio 1 d.).*

Nurodomi visi asmenys, baigę privalomąjį mokslą ir per paskutinius 12 mėnesių dirbę ūkio darbus. Ūkininkaujančio asmens sutuoktinis, (552 eil.) 5 skiltyje nurodęs nulį valandų, į ūkio darbuotojų skaičių neįskaičiuojamas.

Juridiniai asmenys nurodo nuolatinių samdomų darbuotojų skaičių.

Stebėjimo laikotarpis gali būti trumpesnis kaip 12 mėnesių, jeigu teikiama 12 mėnesių informacija.

Darbas ūkyje – bet koks darbas, susijęs su žemės ūkio produktų gamyba ir šių produktų savybių palaikymu.

Prie ūkio darbų priskiriama:

- ✓ organizavimas ir valdymas (pirkimas, pardavimas, apskaita ir t. t.);
- ✓ lauko darbai (arimas, šienavimas, derliaus nuėmimas ir t. t.);
- ✓ gyvulių auginimas (pašarų ruošimas, šėrimas, melžimas, gyvulių priežiūra ir t. t.);
- ✓ darbai, susiję su pirminių žemės ūkio produktų laikymu, perdirbimu (pvz., grietinės, sviesto, varškės, sūrio gamyba), apdorojimu, paruošimu rinkai ir pan. (silosavimas, pakavimas ir t. t.);
- ✓ priežiūros darbai (pastatų, mašinų, įrengimų remontas ir t. t.).

14.2. *Ūkio darbuotojų skirstymas.*

Jei ūkininkaujantis asmuo yra ir ūkio valdytojas, tai 551 eil. nepildoma.

Jei ūkio valdytojas yra ūkininkaujančio asmens sutuoktinis ar kitas šeimos narys, jis įrašomas į 551 eil. ir nurodomas giminystės ryšio su ūkininkaujančiu asmeniu kodas.

Jei ūkininkaujančio asmens sutuoktinis ūkyje nedirbo, jo duomenis vis tiek įrašomi į 552 eil.

Kiti šeimos nariai – nurodomi sūnūs ar dukros, sūnų ar dukterų sutuoktiniai ar sugyventiniai, vaikaičiai, tėvai, seneliai, broliai ir seserys, jų sutuoktiniai ar sugyventiniai, ūkininkaujančio asmens sutuoktinio broliai, seserys ir jų sutuoktiniai, dirbantys ūkio darbus, bet nebūtinai gyvenantys ūkyje. Šeimos nariai gali gauti atlyginimą. Jie gali dirbti reguliariai ir nereguliariai.

Juridiniai asmenys įrašo tik duomenis apie ūkio valdytoją.

Profesinis žemės ūkio pasirengimas.

Nurodomas aukščiausias asmens profesinio pasirengimo lygis.

Tik praktinė patirtis (1) žymima, jei asmuo neturi kvalifikacinio pasirengimo žemės ūkio srityje, bet patirties įgijo dirbdamas ūkyje.

Bazinis (2) žymima, jei asmuo studijuoja ar yra baigęs žemės ūkio technikumą, aukštesniąją mokyklą, profesinę mokyklą, suteikiančią profesinę žemės ūkio kvalifikaciją, yra išklausęs (iki 2 m.) aukštesniosios žemės ūkio mokyklos ir/ar įstaigos, kuri specializuojasi tam tikrose srityse (įskaitant sodininkystę, miškininkystę, žuvininkystę, veterinariją, žemės ūkio technologijas ir kitus susijusius dalykus), kursus.

Visiškas (3) žymima, jei asmuo yra baigęs aukštesniąją žemės ūkio mokyklą (2 ir daugiau mokslo metų), universitetą ar kitą aukštojo mokslo įstaigą, rengiančią žemės ūkio, sodininkystės, miškininkystės, žuvininkystės, veterinarijos, žemės ūkio technologijų ar kitų susijusių dalykų specialistus.

Vidutiniškai dirbta ūkyje valandų per dieną. Ūkininkaujantis asmuo ar ūkio valdytojas nurodo, kiek vidutiniškai per dieną, imant paskutinius 12 mėnesių, ūkyje dirbo jis pats ir kiek ūkio nariai. Ūkyje dirbtas laikas, tai laikas, skiriamas gyvulių priežiūrai, lauko darbams, technikos, pastatų remontui,

priežiūrai ir pan. Namų ruošos darbai (tvarkymasis namuose, gyvenamojo namo remontas, maisto gaminimas ir pan.) į ūkyje dirbtą laiką neįskaitomi. Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad žemės ūkyje ryškus sezoniškumas. Vidutiniškai ūkyje dirbtų valandų skaičius priklauso nuo ūkio dydžio, turimos technikos, gyvulių kiekio ir t.t. Pvz.,

iki 2 valandų (2) nurodoma, jei asmuo dirba kitą mokamą darbą ir tik iš ryto ar vakarais atlieka ūkio darbus;

2–4 valandos (3) nurodoma, jei apklausiamasis yra vienišas, senyvo amžiaus asmuo, turintis karvę ir du hektarus žemės;

4–6 valandos (4) dažniausiai žymima, jei asmuo turi 10 hektarų žemės, augina produktus parduoti ir savo reikmėms;

6–8 valandos (5) nurodoma, jei asmuo dirba prekiniame ūkyje, užsiimančiame augalininkystės ir gyvulininkystės produktų gamyba.

Ar gauna atlyginimą už darbą ūkyje? Taip (1) nurodoma, jeigu ūkininkaujantis asmuo už darbą ūkyje išsimoka atlyginimą sau ir/ar išmoka ūkio nariams.

Ar dirbate kitą mokamą darbą? Taip (1) nurodoma, jei asmuo dirba kitą darbą, už kurį gauna atlyginimą.

14.3. *Ar ūkyje dirba nuolatiniai samdomi darbuotojai?*

Taip (1) nurodoma, jei per paskutinius 12 mėnesių, neatsižvelgiant į darbo savaitės trukmę, ūkyje nuolat dirbo samdomų darbuotojų.

Samdomu laikomas asmuo, dirbantis už atlyginimą. Už darbą jam gali būti sumokėta ne tik pinigais, bet ir natūra, t.y. maisto produktais, ne maisto produktais ar nemokamai leista naudotis suteiktu gyvenamuoju plotu ir pan.

Nurodomas bendras nuolatinių samdomų darbuotojų skaičius, atskirai vyrų ir moterų ir vidutiniškai dirbtų valandų per dieną skaičius (per paskutinius 12 mėnesių). Žemės ūkio bendrovės ar įmonės ūkio valdytojas į samdomų darbuotojų skaičių neįskaičiuojamas.

Prie samdomų darbuotojų priskiriami ir asmenys, kurie nurodytu laikotarpiu dirbo nuolat, bet dėl išvardytų priežasčių viso laikotarpio neišdirbo:

- ✓ dėl specifinių gamybos sąlygų (pvz., daržininkystės, sodininkystės ūkių darbuotojai, kurie dirba tik tam tikrą ribotą laikotarpį (trumpalaikiai sezoniniai darbuotojai čia neįskaičiuojami);
- ✓ atostogų, karinės tarnybos, ligos, nelaimingo atsitikimo, mirties ar pan.;
- ✓ įsidarbinimo ūkyje pradžios ar pabaigos (darbuotojai, kurie per paskutinius 12 mėnesių dirbo tame ūkyje, o po to perėjo dirbti į kitą);
- ✓ nutraukus darbą ūkyje dėl nenumatytų priežasčių (potvynio, gaisro ir pan.).

14.4. *Ar ūkyje dirba laikini samdomi darbuotojai?*

Taip (1) žymima, jei ūkyje sezoniniams darbams samdomi darbuotojai.

Laikinu samdomu darbuotoju laikomas asmuo, kurį ūkininkaujantis asmuo samdo dirbti darbus tam tikrą laiką (per bulviakasį, šienapjūtę, rinkti akmenis, uogas ir pan.). Nurodomas vyrų ir moterų bendras dirbtų dienų skaičius (per paskutinius 12 mėnesių.).

Laikiniai samdomų darbuotojų darbo laikas perskaičiuojamas į nuolat samdomų darbuotojų (dirbančių visą darbo dieną) darbo laiką, net jeigu rašytinėje ar žodinėje samdos sutartyje nurodyta, kad darbo diena yra trumpesnė arba ilgesnė už nuolat samdomo darbuotojo darbo dieną.

Visa darbo diena – tai tokios trukmės darbo diena (8 val.), už kurią darbuotojui mokama visos darbo dienos alga ir per kurią atliekamas visą darbo dieną dirbančio asmens darbas. Pvz., jei darbuotojas dirbo dvi dienas po 4 val., žymima, kad jis dirbo vieną dieną. Taigi bendras dirbtų valandų skaičius apskaičiuojamas sudedant visų laikinai samdomų darbuotojų dirbtas valandas ir gautą sumą dalijant iš 8. Analogiškai apskaičiuojamos vyrų ir moterų dirbtų valandų skaičius.

15. PAJAMŲ IŠ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS DYDIS

Žemės ūkio produktai – pagaminti, apdoroti ar perdirbti augalininkystės, gyvulininkystės, paukštininkystės, žvėrininkystės, bitininkystės ir žuvininkystės produktai bei natūraliai užaugę arba užauginti miško uogos, vaistažolės, grybai, skirti tiesioginiam vartojimui arba tolesniam apdorojimui ar perdirbimui gaminant maisto produktus ar ne maisto prekes.

Žemės ūkio veikla – veikla, apimanti žemės ūkio produktų gamybą ir apdorojimą, savo pagamintų ir apdorotų žemės ūkio produktų perdirbimą, maisto produktų gamybą ir šių produktų realizavimą, taip pat paslaugų žemės ūkiui teikimą. Žemės ūkio veikla nelaikoma maisto produktų gamyba iš ne savo pagamintų ir apdorotų žemės ūkio produktų ir šių produktų realizavimas.

Nustatoma, kiek ūkiai, parduodantys žemės ūkio produktus, gauna pajamų, pasirenkamas vienas iš išvardytų atsakymų variantų ir jo kodas įrašomas į langelį.

16. KITA ŪKIO VEIKLA

16.1. Ar ūkis gauna pajamų iš kitos veiklos?

Kita pelninga ūkio veikla – tai bet kuri kaimo vietovėje vykdoma veikla, nelaikoma žemės ūkio veikla (t. y. veikla, nesusijusi su ūkio darbais, tačiau tiesiogiai susijusi su ūkiu ir turinti jam ekonominį poveikį.).

Jei atsakoma *taip* (1), nurodomos visos vykdomos ne žemės ūkio veiklos rūšys.

Kaimo turizmas.

Visa turizmo veikla (nakvynės paslaugos, turistų ar kitų grupių supažindinimas su ūkiu, sporto ir rekreacinė veikla ir kt.), jei naudojamas ūkio plotas, pastatai ar kiti išteklių.

Amatai.

Ūkininkaujančio asmens, šeimos narių ar samdomų darbuotojų, jei jie dar dirba ir ūkio darbus, pagaminti gaminiai, rankdarbiai, neatsižvelgiant į tai, kaip jie parduodami.

Produktų perdirbimas.

Pirminių žemės ūkio produktų perdirbimas į antrinius produktus, naudojant kitų ūkių žaliavą (pvz., mėsos perdirbimas, sūrių, vyno gamyba ir kt.). Čia įtraukiamas tiesioginis ūkio produktų pardavimas vartotojams, išskyrus atvejus, kai ūkyje produktai neperdirbami (pvz., pienas parduodamas tiesiogiai kaimynams).

Ūkio produktų gamyba vartoti sau arba tokių produktų pertekliaus pardavimas neįskaičiuojami.

Medienos ir medienos dirbinių (gaminų) gamyba.

Medienos žaliavos pirminis apdorojimas (pvz., rąstų, medienos pjovimas). Tolesnis perdirbimas, (pvz., baldų gaminimas), čia neįskaičiuojamas.

Akvakultūra.

Žuvų, moliuskų, vėžiagyvių ir kitų organizmų dirbtinis auginimas gėlame arba jūros vandenyje.

Atsinaujinančios energijos gamyba (vėjo, energijos ir kt.).

Parduoti gaminama atsinaujinanti energija, pvz., vėjo malūnų, vandens jėgainių ar biodujų gaminama energija, žemės ūkio produktų (šiaudų, malkų) pardavimas energijos gamybos įmonėms. Atkuriamosios energijos gamyba tik ūkio reikmėms neįskaičiuojama.

Darbas pagal sutartis (naudojant ūkio įrenginius).

Tai darbas pagal sutartį, dažniausiai naudojant ūkio techniką (pvz., sniego valymas, krovinių vežimas, kraštovaizdžio priežiūros darbai ir kt.).

Kita.

Kita pirmiau nepaminėta pelninga veikla (pvz., sandėliavimas, mašinų nuoma ir kt.).

17. ŽUVININKYSTĖ

Žuvininkystė – tai veikla, susijusi su žuvų išteklių valdymu, apsauga ir atkūrimu, žvejyba, akvakultūra, tvenkinių žuvininkyste, žuvų perdirbimu ir pirminiu žuvų pardavimu.

Privatūs žuvininkystės vandens telkiniai yra vandens telkiniai, priklausantys jų savininkams privačios nuosavybės teise.

Žuvininkystės tvenkinys – upės vagoje arba žemės paviršaus įdauboje, iškasoje, pylimų apsuptame plote įrengtas vandens telkinys žuvisms auginti ir veisti.

17.1. Ar auginate žuvis parduoti?

Taip (1) žymima, jei ūkyje nuosavame ar nuomojamame vandens telkinyje (tvenkinyje, baseine ar uždaroje sistemoje) auginamos žuvys ar mailius parduoti, jei *ne*, rašoma (2) ir pereinama prie 36 klausimo.

17.2. *Ar gaudote žuvis parduoti?*

Taip (1) žymima, jei ūkyje nuosavame, nuomojamame ar valstybiniame vandens telkinyje gaudomos žuvys parduoti, jei *ne*, rašoma (2).

Lietuvos Respublikos žemės ūkio 2003 m.
visuotinio surašymo lapo pildymo taisyklių
1 priedas

RETAI APGYVENDINTŲ MAŽO ŽEMĖS ŪKIO NAUDMENŲ NAŠUMO VIETOVĖMS PRISKIRTŲ SENIŪNIJŲ,
SAVIVALDYBIŲ, POTVYNIŲ UŽLIEJAMŲ VIETOVIŲ, INTENSYVAUS KARSTO VIETOVIŲ SĄRAŠAI

Retai apgyvendintų mažo žemės ūkio naudmenų našumo vietovėms priskirtų seniūnijų sąrašas:

Alytaus r. savivaldybė

1. Daugų sen.
2. Pivašiūnų sen.
3. Raitininkų sen.
4. Nemunaičio sen.

Jonavos r. savivaldybė

5. Dumsių sen.
6. Upininkų sen.

Kaišiadorių r. savivaldybė

7. Paliemenės sen.
8. Paparčių sen.

Kauno r. savivaldybė

9. Zapyškio sen.

Prienų r. savivaldybė

10. Stakliškių sen.

Raseinių r. savivaldybė

11. Šiluvos sen.

Skuodo r. savivaldybė

12. Barstyčių sen.

Šakių r. savivaldybė

13. Jankų sen.

Vilkaviškio r. savivaldybė

14. Vištyčio sen.

Panevėžio r. savivaldybė

15. Karsakiškio sen.

Radviliškio r. savivaldybė

16. Šiaulėnų sen.

Jurbarko r. savivaldybė

17. Viešvilės sen.

Mažeikių r. savivaldybė

18. Sedos sen.

Retai apgyvendintų mažo žemės ūkio našumo vietovėms priskirtų savivaldybių sąrašas:

1. Zarasų r. sav.
2. Ignalinos r. sav.
3. Švenčionių r. sav.
4. Utenos r. sav.
5. Molėtų r. sav.
6. Trakų* r. sav.
7. Varėnos r. sav.
8. Anykščių r. sav.
9. Rokiškio r. sav.
10. Šalčininkų r. sav.
11. Širvintų r. sav.
12. Lazdijų r. sav.
13. Ukmergės r. sav.
14. Telšių r. sav.
15. Plungės** r. sav.
16. Kelmės r. sav.
17. Kupiškio r. sav.
18. Tauragės r. sav.
19. Vilniaus r. sav.
20. Šilalės r. sav.

* Kartu su vietovėmis, priskirtomis Elektrėnų savivaldybei.

** Kartu su vietovėmis, priskirtomis Rietavo savivaldybei.

Potvynių užliejamų vietovių sąrašas:

1. Šilutės r. savivaldybė
(įskaitant Pagėgių savivaldybei priskirtas vietas)
2. Klaipėdos r. savivaldybė
Priekulės sen.

Intensyvaus karsto vietovė:

1. Biržų r. savivaldybė
Pabiržės sen.

